

ПРИЧИНИ ТА ПРОФІЛАКТИКА ТРАВМАТИЗМУ ПРАЦІВНИКІВ ТЕС В УКРАЇНІ

Пархоменко О. С., студ. (гр. ЕК-71, ФЕА КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. У статті частково висвітлено фактори, що впливають на виробничий травматизм на підприємстві. Зміна їх кількості та рівня впливу залежить від обмеженості можливостей систем захисту. ТЕС є найпоширенішим виробником електроенергії. Переважна кількість наявних станцій були побудовані за радянських часів, і в своїй більшості не модернізувалися з того часу. Вони працюють на вугіллі або природному газі, тому десятки тисяч робітників, які працюють на ТЕС, зазнають негативного впливу складних і несприятливих умов праці.

Ключові слова: охорона праці, травматизм, умови праці, безпека, державне регулювання.

Abstract. The article partly highlights the factors that affect the injuries at the workplace. Changing their amount and level of influence is depends on the limited capabilities of the security systems. The Thermal power station is the most common producer of electricity. The vast majorities of existing stations were built in Soviet times and have not been upgraded since then. They operate on coal or natural gas, so tens of thousands of TPP workers are adversely affected by complex and adverse working conditions.

Keywords: occupational safety, injury, working conditions, safety, the State regulation.

Вступ. За даними Державної служби України з питань праці за 2018 рік на виробництві загинуло 409 людей. Хоча загальний рівень травматизму на робочому місці зменшився, рівень смертності збільшився. Станом на 2018 рік було нараховано 4 126 випадків травматизму. В більшості з них причиною є недотримання правил безпеки [1].

Міжнародним Бюро праці було відмічено, що кожного року на 100 тисяч працівників припадає приблизно 6 нещасних випадків зі смертельними наслідками. В Україні цей показник складає 11 загиблих на 100 тисяч працівників, що вдвічі більше, і є найвищим показником серед країн СНД.

На соціально-економічний розвиток країни має значний вплив чисельність та стан здоров'я працездатного населення, в пріоритеті держави, в такому випадку, повинне бути збереження та примноження трудового потенціалу країни [2]. В цьому має допомагати Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» одним із головних завдань якого є проведення профілактичних заходів, які будуть спрямованні на запобігання виникнення нещасних випадків на виробництві, зменшення впливу небезпечних і шкідливих факторів, проведення роботи по попередженню професійних захворювань та мінімізації загрози для здоров'я застрахованих робітників [3].

Аналіз стану питання. Питання залишається актуальним донині через те, що частка травмованих, які працюють при експлуатації машин та механізмів, обладнання та устаткування, є досить значною від загальної кількості травмованих по Україні.

Практика засвідчує, що поодинокі заходи такі, як компенсації за погані умови праці, забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту працюючих на підприємствах не забезпечують реалізацію стратегії на поліпшення умов праці та зменшення травматизму на підприємствах.

Мета роботи: розглянути та проаналізувати питання травматизму та смертності працівників на виробництві в Україні, на прикладі теплових електростанцій.

Методики, матеріали і результати досліджень. Теоретичні підходи до вирішення даної проблеми, насамперед полягають у глибокому аналізі динаміки нещасних випадків, проведенні постійної роботи по їх профілактиці, втіленні заходів спрямованих на усунення впливу шкідливих і небезпечних факторів на працівників, з метою запобігання нещасним випадкам на виробництві.

На здоров'я працівників впливає багато факторів таких, як рівень шуму, вібрації на робочих місцях, концентрація пилу та шкідливих речовин у повітрі. За результатом перевірки 2018 року страхових експертів з охорони праці ФССУ було зафіксовано 57 486 порушень законодавства про охорону праці, винесено 8 134 подань роботодавцям про порушення [4]. На 23 % промислових підприємств атестація робочих місць не проводилася взагалі, а в кожному 18-му випадку її якість визнана незадовільною [5].

Соціальна відповідальність роботодавців полягає у дотриманні вимог законодавства та стандартів якості умов роботи. З настанням кризи серед роботодавців поширилася тенденція попиту на дешеву малокваліфіковану робочу силу, яка звільняє їх від спрямування інвестицій на навчання та перенавчання, технічне переоснащення робочих місць, впровадження програм, які зберігають здоров'я працівників.

На постійних і непостійних робочих місцях проводять дослідження мікрокліматичних параметрів та вимірюють такі показники як: температура (Т), відносна вологість (ВВ), швидкість руху повітря (ШРП), інтенсивність інфрачервоного випромінювання (ІВ) загальноприйнятими в гігієні інструментальними методами. Вимірювання показників мікроклімату проводяться в холодну та теплу пори року на початку, всередині та в кінці зміни. Рівні шуму та його спектральний склад вимірюють інтегруючим шумоміром-аналізатором спектра [6]. Для оцінки всіх параметрів використовують Державні санітарні норми.

На ТЕС комплексними гігієнічними дослідженнями охоплюються працівники наступних професій: машиністи котлів; машиністи-обхідники з турбінного устаткування; машиністи-обхідники з котельного устаткування; прибиральники виробничих приміщень, зайняті в котлотурбінному та котельному цехах; слюсарі, які зайняті в обслуговуванні устаткування

електростанцій, котлотурбінного та котельного цехів.

Вивчення технології отримання електроенергії та тепла на ТЕС, аналіз даних та технологічної документації показали, що в котлотурбінних цехах є потужні джерела виділення тепла, шуму та токсичних аерозолів.

Тому питання розроблення, конструювання та виготовлення сучасних зразків техніки, новітніх технологій, приведення їх у відповідність з міжнародними і європейськими трудовими нормами, передової практики з питань охорони праці, виявлення ризиків виробничого травмування та професійних захворювань має бути на рівні загальнодержавних пріоритетів. Необхідно також зменшити застосування шкідливих речовин та відходів від них, автоматизувати та комп'ютеризувати частину процесів.

Особливу увагу треба звернути на те, щоб на кожному підприємстві був призначений спеціаліст з охорони праці, який би контролював роботу з виявлення та ліквідації ризиків у виробничих процесах. Звичайно це не змусить проблему профзахворювань, травматизму та смертності зникнути, але шляхом профілактичних заходів може зменшити її.

Висновки. Як підсумок вище сказаному можна відзначити, що на сьогоднішній день законодавча база не відповідає нормам, яких дотримуються в розвинутих країнах з кращими показниками по частоті нещасних випадків та смертності. Нормативно-правові акти по забезпеченню заходів безпеки, в тому числі запобіганню травматизму на виробництві, потребують удосконалення та адаптації під реалії України. Також треба виділити стратегічні напрями державного регулювання у сфері здоров'я, які поки що носять рекомендаційний характер і майже не забезпеченні фінансово.

Для підвищення рівня безпеки праці на підприємствах необхідно проводити профілактичні заходи, розробляти інноваційні технології, забезпечити новими засобами індивідуального та колективного захисту працівників; відновлювати медичні служби на виробництві, проводити пропагування безпеки праці та способів запобігання виникненню ризиків виробничого травматизму та професійних захворювань, формувати відповідальне ставлення працівників до особистої безпеки.

Науковий керівник: Землянська О. В., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. Веб сайт. URL: <http://dsp.gov.ua/>.
2. Охорона праці та цивільний захист: Підручник / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: Основа, 2019. – 472 с.
3. Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.

4. Державна служба статистики України. Електронні дані. Київ: Держстат, 2017. веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Профіль Гідної Праці в Україні: Публікація Міжнародного бюро праці. URL: [http://www.confeu.org/assets/files/lists/urainienne_lr\[1\].pdf](http://www.confeu.org/assets/files/lists/urainienne_lr[1].pdf)

6. Мошковський В. Є. Сучасний стан умов праці працівників теплових електростанцій. Український журнал з проблем медицини праці. 2017. № 1(50). с. 24-30.